

KRONIEK

BEELDENDE KUNSTEN

R. E. PENNING

Eenvoudige kunst beteekent heden ten dage vaak middelmatige of vervelende kunst en de kunst, die boven de middelmaat uitgaat of dien schijn wekt, blijkt meestal te weinig eenvoudig, te weinig uit een levensnoodzaak geboren en te veel product van een ateliermentaliteit. Hierbij denken we niet eens aan het experimenteele, buitenissige werk, want dat vormt in de laatste jaren een hooge uitzondering. Tijdelijk of voorgoed hebben de „ismen” vrijwel afgedaan, is er minder onrust en daardoor ook minder spanning dan vroeger. Maar achter de zoogenaamde natuurgelouetheit van thans schuilt heel wat kunstmatigheid. Men zoekt het te vaak in een bewuste houding en een pikant motief, in een vorm van krampachtige overgave aan de realiteit ook, die in wezen het tegendeel is van deemoedigheid en een cultus van het opzettelijke, tyrannieke zien tot gevolg heeft.

Het onbevangen schilderen omdat men het niet laten kan, het schilderen uit onvertrouwen, niet door drogredenen misleide liefde tot de dingen en hun vorm- en kleurleven, blijft een zeldzaamheid, een uitzondering. Juist wie veel werk ziet van jonge schilders kan het weten; zij zoeken misschien wel den weg terug naar een verloren paradijs, naar een argeloos en vruchtbaar contact met de werkelijkheid, maar een verkeerd gericht bewustzijn schijnt hun telkens parten te spelen. Daarom trof mij het debuut van den jeug-

digen R. E. Penning, onlangs in de kunstzaal Martinus Liernur in Den Haag. Het was kennelijk afkeerig van alle gezochtheid en zoo open en ongedwongen als men het maar wenschen kan. Penning verstaat de kunst, het beraad zijner waarneming en schikking als het ware automatisch te verbinden met zijn spontane, teedere gevoelens en ook daar, waar hij zich bewust rekenschap geeft en met zorg componeert, hiervan zoo weinig mogelijk te doen blijken. *Ars est, artem tegere*: de kunst is het, niet te doen uitkomen dat het een kunst is. Maar dit veronderstelt, niet zoozeer veel oefening, als wel een bijzonder zuivere levenshouding.

Zoo zagen de modellen van een tweetal portretten op deze tentoonstelling er niet uit alsof zij poseerden en indifferente studieobjecten waren, door den schilder onder zijn loupe genomen. Zoo had het wit van enkele margrietten en het blauw van enkele korenbloemen een heldere, onmiddellijk levende fraïcheur, die den bezoeker nog geruimen tijd later in de herinnering bijbleef. En de doeken van eenzame doode strandvogels of van half in het zand bedolven schelpen, stukjes steen en wrakhout, aangespoeld wier, enz. — deze laatste wellicht zijn karakteristiekste uitingen — schenen werkelijk omspoeld van ruimte en licht, omstreeld van den adem van zeewind en duinen, opgenomen in die altijd aparte en schijnbaar doellooze sfeer van het strandleven, met zijn kantelingen van eb en vloed, van het vloeiende en het vaste, van open zon-

licht en wolkenschemer, van blijdschap en melancholie.

Penning belooft een zeer goed schilder te worden, want de „vanzelf-heid” van zijn werk sluit het overleg en de vasthoudendheid, daar waar zij noodig zijn, niet uit. Is zijn verfbehandeling nog weleens te stroef en te dicht, zijn toonbesef is delicaat, zijn kleur welluidend en zijn stofuitdrukking heeft psychische bewogenheid, expressieve waarde. Het is echter vooral het gevoel voor datgene, dat gewoonlijk met het alles of niets zeggend

R. E. Penning, *Doode strandvogel*
woordje *sfeer* wordt aangeduid, waardoor zijn kunst beteekenis heeft. Niet de sfeer van enge kamers en ruimten of van een zich opdringend subjectivisme, maar die van het evocatieve buitenleven, een geur van de dingen zelf, overgewaaid op het doek, een aanduiding van hun aard en essentie en een kleine suggestie ook van het wijde mysterie daarachter, dat alle verschijningsvormen omvat en ongemerkt tot een natuurlijke, levende éénheid bindt.

Jos. de Gruyter